

Úvodné slovo
podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
Miroslava Lajčáka
na VI. ročníku energetickej konferencie
„Spoločná energetická politika EÚ a energetická bezpečnosť Slovenska“
Kongresová sála MZVaEZ SR 26.-27.11.2012

Vážený pán minister,
vážený pán vedúci Zastúpenia Európskej komisie,
vážený pán riaditeľ (Výskumného centra SFPA),
dámy a páni,

oceňujem, že už po šiestykrát sa v týchto priestoroch koná konferencia pod názvom Spoločná energetická politika EÚ a energetická bezpečnosť Slovenska. Ďakujem za pozvanie a možnosť vystúpiť na jej začiatku.

Budete sa zaoberať témou, ktorá sa významne dotýka **prosperity, ekonomickej a politickej stability Slovenska** a ktorá svojim významom výrazne presahuje nielen hranice našej krajiny, ale aj **celého stredoeurópskeho regiónu**.

Zaistenie energetickej bezpečnosti krajiny a jej občanov energiou je jednou zo **základných povinností štátu voči svojim občanom**. Energie a voda, ich dlhodobá dostupnosť a udržateľnosť ekonomického rozvoja sa stali kľúčovými strategickými otázkami globálnej politiky a sú v pozadí geopolitických pohybov.

Tému energetickej bezpečnosti vnímam ako **vážnu politickú výzvu** súčasnosti. Preto aj slovenská zahraničná a hospodárska politika musia spolu, zodpovedne a komplexne posudzovať otázky našej energetickej bezpečnosti.

Je iba málo krajín, ktoré sú schopné zabezpečiť si plnú a dlhodobú energetickú sebestačnosť. Energetická bezpečnosť má preto pre väčšinu štátov sveta výrazný vonkajší, **zahraničný rozmer**, ktorý sa prejavuje vo väčšej či menšej závislosti národných energetických modelov od vonkajších dodávateľov a činiteľov.

V prípade Slovenska je miera vonkajšej jednostrannej závislosti na energetických zdrojoch mimoriadne vysoká. Z toho vyplýva aj vysoká miera zraniteľnosti hospodárskeho rozvoja Slovenska. Za prijateľnú mieru závislosti na jednom dodávateľovi surovín sa považuje hranica asi 30%. Vyššia miera závislosti už znamená strategickú závislosť.

Z povahy hrozieb a rizík energetickej bezpečnosti vyplýva aj jej základná štrukturalizácia na (a) bezpečnosť zdrojov, (b) bezpečnosť trás, (c) bezpečnosť dodávok a (d) zabezpečenie diverzifikácie energetického mixu.

Súčasne energetická bezpečnosť nemôže byť posudzovaná iba cez ekonomické kritériá. **Rešpektovanie požiadaviek ekologickej bezpečnosti** vymedzuje aj priestor na opatrenia na zvýšenie energetickej bezpečnosti ako celku. Znižovanie závislosti na fosílnych palivách, nové technológie na znižovanie energetickej náročnosti, ako aj hľadanie alternatívnych zdrojov energie sú miestami, kde kráča energetika ruka ruke s ekológiou.

Ďalšiu výzvu predstavuje **globalizácia energetických trhov**, naštartovaná najprv v rope, pokračujúc teraz v plyne, vrátane jeho skvapalnenej formy. Plyn a ropa z bridlicových hornín, elektrická energia z obnoviteľných zdrojov, implementácia ambiciózných projektov, ako napríklad využívanie slnečnej energie na severe Afriky alebo veternej energie na pobreží severozápadnej Európy, tieto trhy ešte viac zmení.

Riešenie problematiky energetickej bezpečnosti si preto vyžaduje systematický postup, pričom je veľmi dôležitá **spolupráca všetkých zainteresovaných strán**. Navyše globalizácia trhov s energetickými komoditami podčiarkuje **potrebu medzinárodnej spolupráce**.

Bezpečnosť dodávok plynu je asi najcitlivejšou témou. Presvedčili sme sa o tom pri prerušení dodávok plynu cez Ukrajinu v januári 2009.

Dnes sme v prípade výpadku tranzitu plynu z Ruska cez Ukrajinu schopní pokryť svoju spotrebu využitím plynu v zásobníkoch a **reverzným tokom** z Čiech a Rakúska.

V strednodobom horizonte sa pripravuje **plynovodné prepojenie s Maďarskom a nadväzne s Poľskom**. Z tohto pohľadu považujeme za veľmi dôležité rozhodnutie premiérov V4 na energetickom summite v Budapešti vo februári 2010 ohľadne **vybudovania severojužného plynového koridoru**, ktorý bude spájať Baltické more s Jadranským. Toto rozhodnutie premiérov zohľadňuje ako aspekty ekonomické, tak aj strategické a bezpečnostné.

Severojužné prepojenie je strategicky dôležitá energetická priorita, ktorá ponúka najviac možností posilnenia energetickej bezpečnosti, keďže umožňuje najväčšiu diverzifikáciu zdrojov, najväčšiu cenovú konkurenciu, ale aj posilnenie spolupráce medzi štátmi strednej a juhovýchodnej Európy v prípade krízy, ako aj v rámci každodennej práce s plynovou sústavou.

Budovanie plynových prepojení v strednej a juhovýchodnej Európe, vrátane západného Balkánu, umožní liberalizáciu trhu s plynom, čo je v súlade s politikou Európskej únie v oblasti energetiky.

Vychádzame z toho, že projekty posilnenia energetických prepojení v strednej Európe sú **projektmi európskeho záujmu a významu** a sú zásadným predpokladom zvýšenia bezpečnosti dodávok energií nielen v regióne strednej a juhovýchodnej Európy, ale aj v celej EÚ. Zreteľný je rastúci dôraz na výstavbu cezhraničnej energetickej infraštruktúry, ktorá je jednou z kľúčových problémov energetickej bezpečnosti EÚ.

V tomto kontexte treba uviesť, že nedávne **prepojenie trhov s elektrinou** medzi ČR, SR a Maďarskom bolo významným krokom k úplnému a integrovanému vnútornému trhu s energiou, na ktorý nadviaže integrácia so západoeurópskym a severoeurópskym regiónom s cieľom vytvorenia spoľahlivého, transparentného a konkurenčného trhu s elektrinou, založeného na princípoch odsúhlasených a zdieľaných v rámci EÚ.

Nemali by sme, samozrejme, zabúdať na **ropu**. Reálne sa dá predpokladať, že vyťaženosť ropovodu Družba bude klesať. Z pohľadu zabezpečenia alternatívnych dodávok ropy rastie význam južného smeru ropovodmi Adria a Družba.

Uskutočnenie projektu **ropovodu Bratislava-Schwechat** napomôže intenzifikácii využitia ropovodu Družba. Existujú aj úvahy o prípadnom využití prepravnej kapacity ukrajinského ropovodu **Odesa-Brody** s pokračovaním potrubím Družby.

Na záver mi dovoľte krátky pohľad na **jadrovú energetiku**. Pre Slovensko je jadrová energia dôležitou súčasťou energetického mixu (viac ako 50% elektrickej produkcie).

Slovenské jadrové elektrárne podliehajú prísnyim bezpečnostným normám. Využívanie jadrovej energetiky ako **diverzifikovanej, ekonomicky efektívnej** a primerane **environmentálne akceptovateľnej** možnosti výroby elektriny pri zaistení bezpečnosti všetkých prevádzkovaných jadrových zariadení je aj naďalej jednou z priorít energetickej politiky Slovenska.

Politizáciu tém jadrovej bezpečnosti a ignorovanie odborných analýz a posudkov k tejto téme **nie je možné považovať za prínos ku konštruktívnemu dialógu** o jadrovej energetike, pretože prevádzkovanie jadrových elektrární a dozor nad ich bezpečnosťou dnes nie je iba vnútornou záležitosťou jedného štátu, naopak, je predmetom intenzívnej a účinnej medzinárodnej spolupráce. Slovensko podporuje realizáciu záťažových testov, spoľahlivú prevádzku a zlepšenie bezpečnosti pokiaľ možno aj za hranicami Európskej únie.

Dámy a páni,

dnes sa už hádam nenájde nikto, kto by chcel tvrdiť, že otázka energetickej bezpečnosti je iba problémom ekonomickým alebo technologickým a že to nie je súčasťou politickej agendy jednotlivých štátov, Európy a sveta.

Súčasne je to oblasť s vysokým potenciálom uplatnenia inovatívnych myšlienok.

Verím, preto, že aj dnešná konferencia bude významným príspevkom v tomto smere a že jej výsledkom budú odporúčania, ktoré nám v budúcnosti pomôžu pri definovaní priorít nielen našej energetickej a hospodárskej, ale aj zahraničnej politiky.

Ďakujem Vám za pozornosť a želám konferencii úspech!